

Univerzita Karlova v Praze
Filozofická fakulta
Ústav pro dějiny umění
Praha 2010

Eva Kulová: Princip náhody a jeho vliv na proměnu myšlení a způsob tvorby v českém výtvarném umění šedesátých let dvacátého století.

Diplomová práce

Oponentský posudek

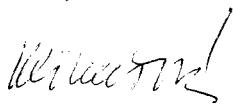
Eva Kulová předkládá jako diplomovou práci rozsáhlý text věnovaný vztahu náhody k českému umění šedesátých let, tedy k období považovanému za klíčové a otevřené. Už toto zadání je třeba ocenit, neboť právě toto období dosud čeká na komplexnější revizi a nové zhodnocení. Práci autorka strukturuje promyšleně a uvádí ji dvěma základními teoretickými kapitolami, které jednak důkladně analyzují samotný pojem náhody v nejširších filozoficko-estetických souřadnicích, a jednak se zabývají vlivem náhody na proměnu myšlení.

Samotný vztah tohoto fenoménu k výtvarnému umění v českém prostředí vytyčené doby sleduje v pěti kapitolách, které se vztahují k různě orientovaným autorským konceptům, jejichž výsledkem byl hmotný artefakt. Zatímco kapitola *Událost – prostor pro náhodu* analyzuje projevy strukturální abstrakce (informelu) a expresivní gesto, *Náhoda - tanec pro dva* se týká v jistém slova smyslu maniakální komunikace autora s tvorbou, *Nekauzální spojitosti* problematikou asambláže, *Náhoda jako sekundární projev řádu* tvorbou autorů, zahrnovaných k okruhu Nové citlivosti, a *Další hledačství a přesahy* tvorbou výrazných experimentátorů (Kolář, Grygar, Demartini), pro něž náhoda hrála mimořádně důležitou roli, aniž by je autorka mohla zařadit do některé z předchozích kategorií. Dalo by se polemizovat, zda kupř. Kolářova tvorba by nemohla být zařazena do kapitoly věnované sekundárnímu projevu řádu, v některých aspektech (kupř. Kolářovy roláže) se náhoda stává přímým výsledkem vybudovaného geometrického řádu. Překvapující je, že autorka nezmiňuje v souvislosti s Kolářem anebo Sýkorou vliv Mallarméova Vrhu kostek, který nepochybně patřil k vlivným podnětům pro umělce z okruhu skupiny Křížovatka.

Téma je promyšleno velmi komplexně, celým textem procházejí připomínky jeho spojitosti s problematikou soudobé filozofie, estetiky, sociologie, přírodovědy, literatury, psychologie, divadla anebo hudby, jejichž rozsah je neobvyklý. S pojmem náhody Kulová pracuje v tak širokém záběru, že ho vztahuje k takřka celému vzorku českého výtvarného umění šedesátých let, především ale k tehdy nesmiřitelným polaritám informelního a konstruktivního proudu. Její detailní studie jednotlivých autorských postupů citlivě reflektují proces tvorby a typologii autorského přístupu, zároveň shromáždila velký objem informací a dostupných kritických analýz týkajících se díla vybraných umělců a vystavěla z nich rozsáhlé monografické pasáže.

Nepochybně jde o práci velmi kvalitní, nabízející nové uchopení výtvarného umění „zlatých šedesátých let“ na pozadí dobových myšlenkových systémů a přírodovědných objevů. Jistý problém vidím v určité přebujelosti textu, v němž se autorka nedokáže vzdát žádné jeho součásti. To spolu s velmi dlouhými souvětími a zálibou v další vrstvě sdělení uváděného dle mého soudu zbytečně v závorkách, značně zatěžuje čtení a vnímání práce. Domnívám se, že by jí prospěla přísná revize, která by dále zvýraznila její závažné jádro a oprostila ji od odbočujících pasáží. Pro úplnost bych nakonec ráda upozornila na katalog výstavy *Zufall als Prinzip / Spielwelt, Methode und System der Kunst des 20. Jahrhunderts*, kterou uspořádalo Wilhelm-Hack-Museum v Ludwigshafenu v roce 1992. Stejně jako Eva Kulová představili její autoři pojem náhody jako součást hmotných artefaktů, do souboru začlenili ale i představitele Fluxu a jejich experimentální objekty. Přestože zastávám názor, že rozhodnutí o výběru zastoupených umělců je plně v kompetenci autora, je možná škoda, že Eva Kulová přece jen neintegrovala do svého souboru také kupř. fotografické experimenty Běly Kolářové anebo rané abstraktní grafiky Aleny Kučerové, které nesporně naplňují představu o tvorbě založené na dialogu s náhodou.

Tyto připomínky by ale neměly překrýt skutečnost, že tato diplomová práce je obdivuhodným kompendiem vztahujícím se k všudypřítomnosti principu náhody v myšlení a tvůrčím přístupu k umění v šedesátých letech. Plně ji doporučuji k obhajobě.

Doc. PhDr. Marie Klimešová Ph.D.

V Praze 13. září 2010